

elte | ppk

**Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Intézet**

Az iskolai lemorzsolódás és légkör szervezeti szintű összefüggései

**Széll Krisztián, Fehérvári Anikó, Paksi Borbála,
Szabó Lilla**

**XIX. Országos Neveléstudományi Konferencia
Pécs, 2019. november 7.**

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Intézet

Vázlat

- A vizsgálat háttere, elméleti kerete
- A vizsgálat eszközei, módszerei
- A lemorzsolódás észlelése a pedagógusok körében
- Szervezeti légkör és lemorzsolódás

Támogató: EFOP 3.1.2. - A pedagógusok módszertani felkészítése a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzése érdekében.

A projekt szakmai vezetője: Szivák Judit. Mérés, értékelés vezetője: Fehérvári Anikó
Közreműködők: Lénárd Sándor, Magyar Éva, Paksi Borbála, Rapos Nóra, Szabó Lilla, Széll Krisztián, Tókos Katalin

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Intézet

Támogató: EFOP 3.1.2. - A pedagógusok módszertani felkészítése
a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzése érdekében

Az iskolázottsági deficit kockázatai

- **alacsony jövedelem**
  - megnő a **munkanélküliség kockázata**
  - **egészségügyi problémák,**
  - a társadalom számára **kevesebb adóbevétel, több szociális, egészségügyi kiadás.**
  - A magasabban iskolázottak **egészségtudatosabbak, kevésbé manipulálhatók, aktívabb állampolgárok.**
- Munkaerőpiaci előrejelzések: visszaesik manuális, rutin jellegű foglalkozások/munkakörök iránti kereslet.
  - Az EU átlagában az oktatást-képzést középfokú végzettség/szakképzettség nélkül elhagyó 18–24 évesek arányát a korosztály 10 százaléka alá kell csökkenteni.

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Intézet

Támogató: EFOP 3.1.2. - A pedagógusok módszertani felkészítése
a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzése érdekében

A lemorzsolódás okai: egyéni

Iskolai teljesítmény, képesség

Viselkedés

- Elköteleződés (bevonódás): tanulmányi, társas
- Deviancia, hiányzás

Közösséghez tartozás (diszkrimináció, szegregáció)

Háttér

- Múltbeli tapasztalatok (óvoda, iskolai sikerek, kudarcok)
- Egészségi állapot, fogyatékoság
- Iskola melletti munkavállalás
- Család (szerkezet, hozzáállás, erőforrások)

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Intézet

Támogató: EFOP 3.1.2. - A pedagógusok módszertani felkészítése
a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzése érdekében

A lemorzsolódás okai: intézményi, rendszer

Szerkezet és erőforrások

- fenntartó, hátránykompenzáció

Iskolai (pedagógiai) gyakorlatok

- Pl. tanulási folyamatba bevonódás, motiváció, kapcsolatok, évisméltési gyakorlat, elvárások

Közösségek, intézményes erőforrások

- Pl. gyermekvédelem, szülői kapcsolatok, társadalmi kapcsolatok

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Intézet

Támogató: EFOP 3.1.2. - A pedagógusok módszertani felkészítése
a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzése érdekében

Helyzetértékelő kutatás

- **Célja:**

- Milyen tanulási környezet jellemzi a képzésbe bevont iskolákat, s a korai iskolaelhagyás szempontjából milyen rizikó és védőfaktorok azonosíthatók?

- **Módja:**

- Iskolavezetői, pedagógus, tanulói kérdőív (témakörök: tanulási környezet feltérképezése- iskolai légkör, kötődés, tanulási folyamat, eredményesség, pedagógus és tanulói nézetek, attitűdök).
- Kérdőíves adatfelvétel minden év őszén a projekt valamennyi iskolájában, minden pedagógussal, intézményvezetővel és a 7. osztályos tanulókkal.
- Esettanulmány 6 iskolában a projekt végén.
- Országos adatbázisokkal összekötése (KIR-STAT, OKM), elemzése.

A vizsgálatot az ELTE PPK Kutatásetikai Bizottsága hagyta jóvá.

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Intézet

Támogató: EFOP 3.1.2. - A pedagógusok módszertani felkészítése
a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzése érdekében

Aktuális állapot

- A projektben részt vevő iskolák pedagógusainak száma: 2555, ebből kérdőívet kitöltő: 1247 (48%).
- A projektben részt vevő iskolák 7. osztályos tanulóinak száma: 3148, ebből kérdőívet kitöltő: 1476 (46%).
- Az adatok évente kerülnek feldolgozásra, összesítve és régiók szerint is. Minden iskola megkapja a saját adatát és az összesített átlag adatokat, ha a kitöltése elérte a legalább kétharmados arányt.
- Várható eredmény:
  - Rövid távon: tanulási környezetük alapján mely tényezők segítik vagy gátolják a lemorzsolódást, iskolai szinten konkrét beavatkozás tervezhető az adatok alapján.
  - Hosszú távon: a projektben részt vevő iskolák esetében nyomon követjük az iskola eredményességi adatait az OKM alapján (teszteredmények, továbbtanulási eredmények, bukási/évisméltési eredmények, stb.).

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Intézet

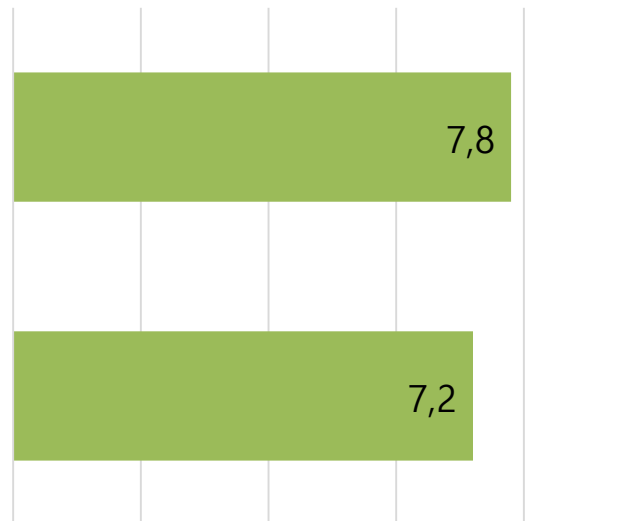
Támogató: EFOP 3.1.2. - A pedagógusok módszertani felkészítése
a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzése érdekében

Lemorzsolódással veszélyeztetettek átlaga

A mi iskolánkban ez egyáltalán nem probléma.	11,9
A mi iskolánkban ez inkább nem probléma.	15,3
A mi iskolánkban ez inkább probléma.	22,5
A mi iskolánkban ez nagy probléma.	25,9
Összesen	16,0

$p=0,000$

Mekkora hatása van az iskolának,
hogy egy tanuló ne morzsolódjon le
az iskolából? 0-10 skála

Mekkora hatása van személyesen
Önnek, hogy egy tanuló ne
morzsolódjon le az iskolából? 0-10
skála

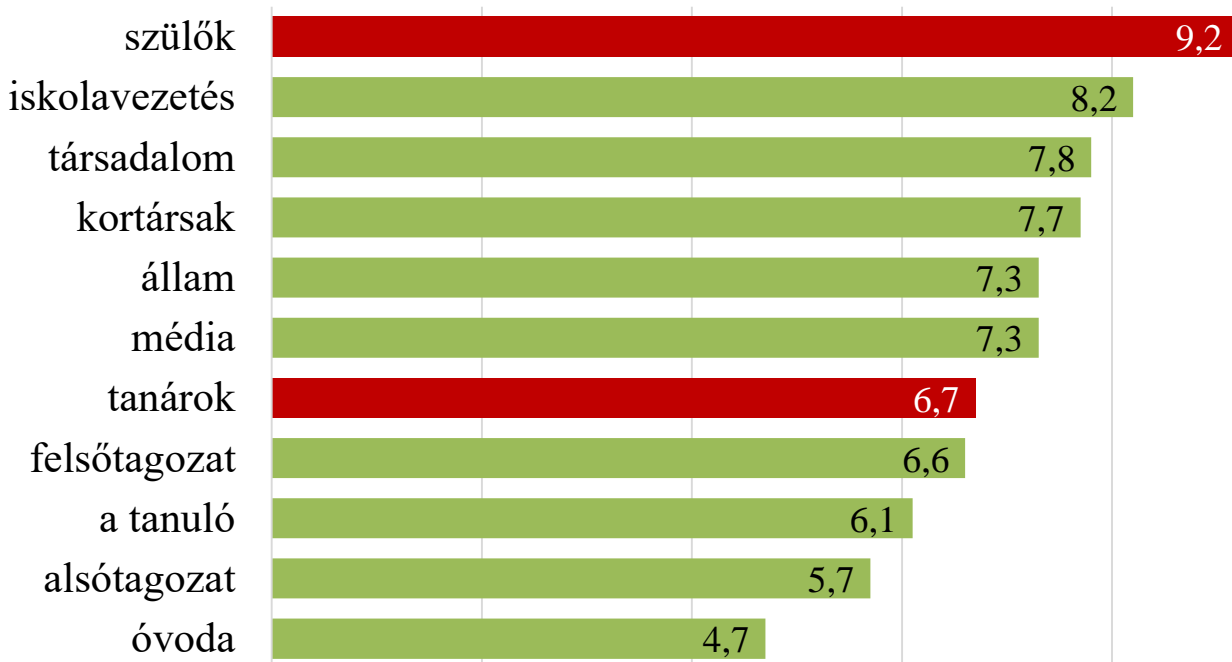

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Intézet

Támogató: EFOP 3.1.2. - A pedagógusok módszertani felkészítése
a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzése érdekében

Mit gondol, az alábbi szereplők milyen mértékben felelősök a tanulók iskolából való lemorzsolódásáért? (0–10 skála)

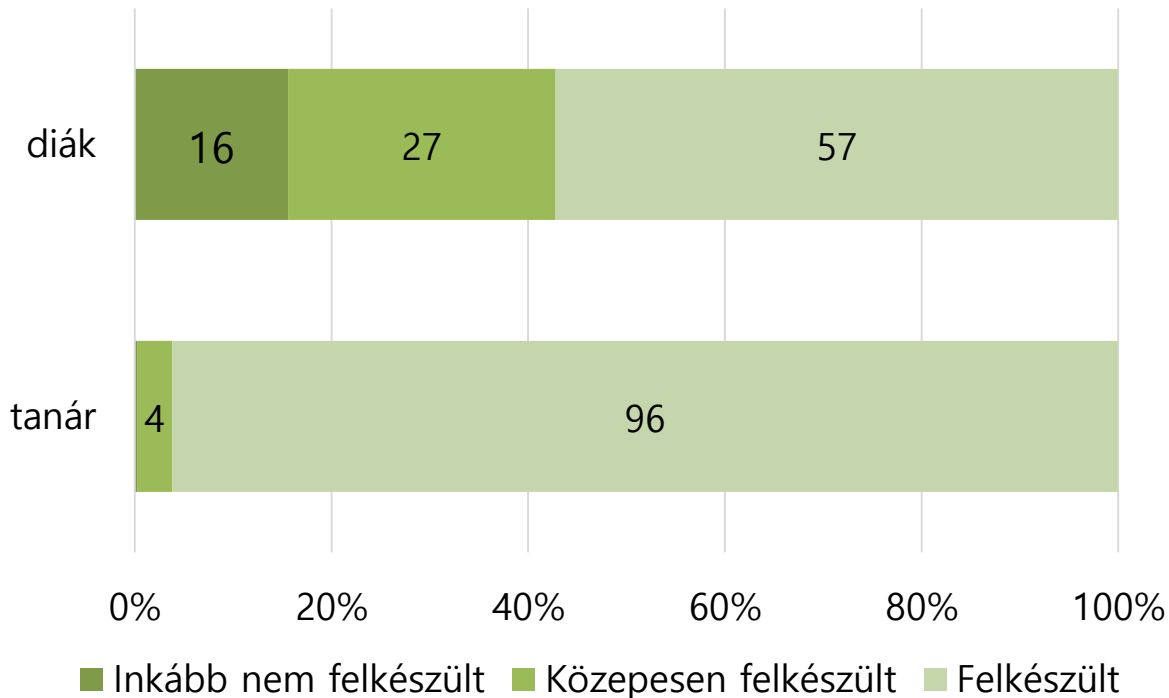

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Intézet

Támogató: EFOP 3.1.2. - A pedagógusok módszertani felkészítése
a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzése érdekében

Felelősség vállalása saját szakmai tudásáért és az iskolájának megújításáért

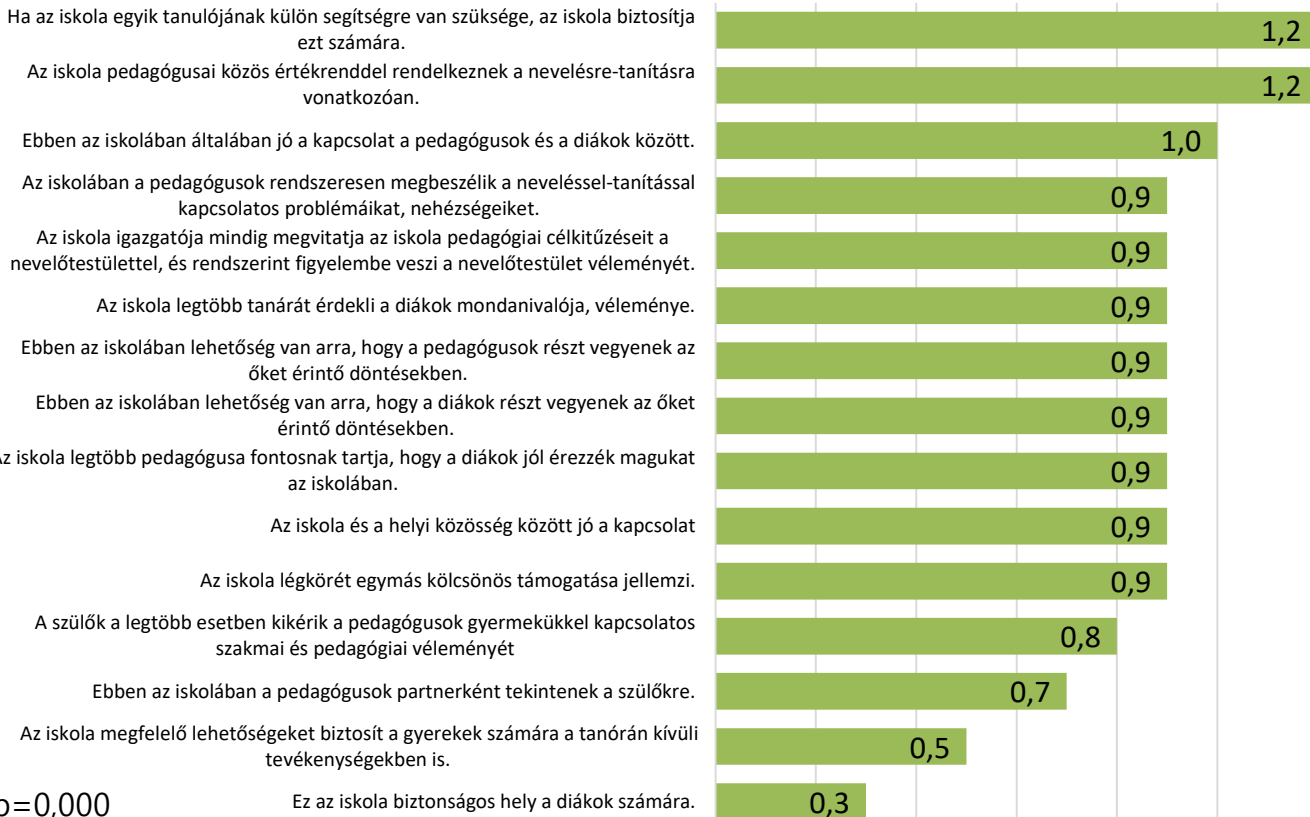

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Intézet

Támogató: EFOP 3.1.2. - A pedagógusok módszertani felkészítése a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzése érdekében

Az iskolai légkör és a lemorzsolódás megakadályozására gyakorolt tanári hatás mértéke közötti összefüggés (átlagos hatás eltérése az állításokkal egyetértők és nem egyetértők között)

$p=0,000$

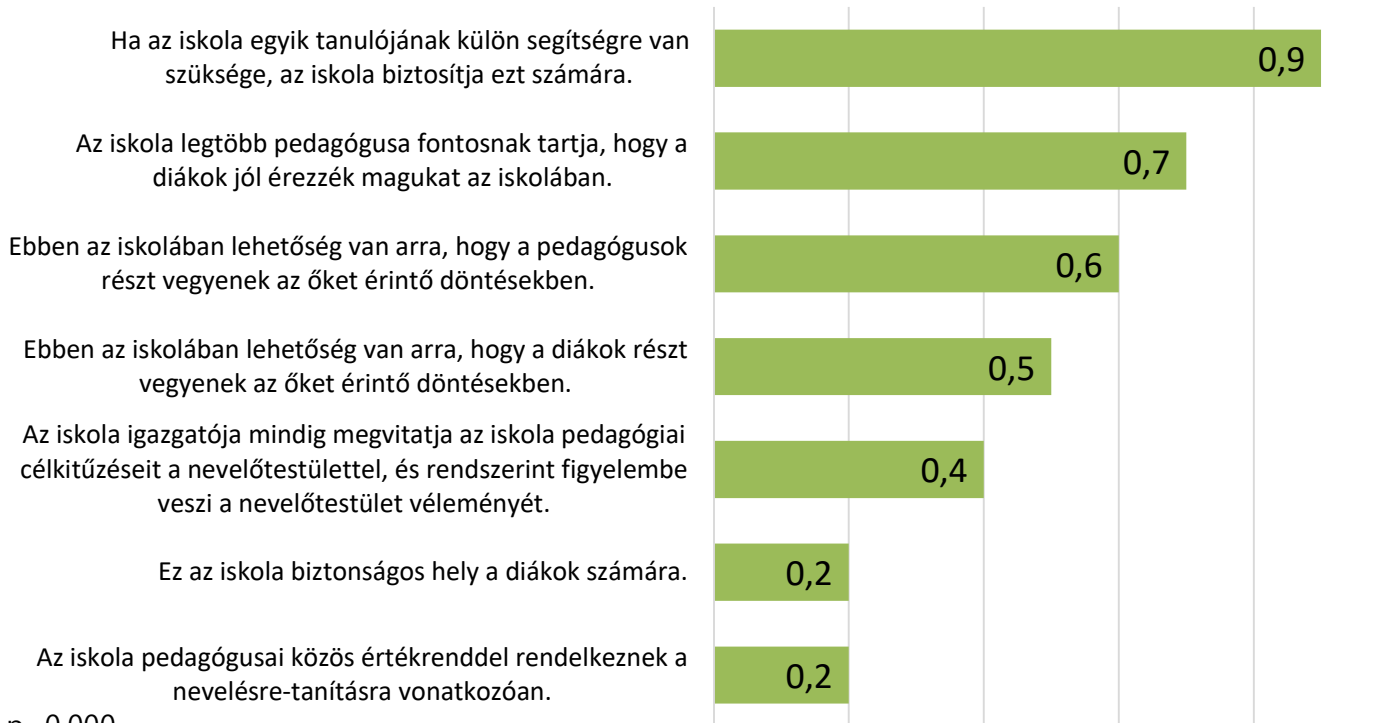

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Intézet

Támogató: EFOP 3.1.2. - A pedagógusok módszertani felkészítése
a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzése érdekében

Az iskolai légkör és a lemorzsolódás megakadályozásával kapcsolatos tanári felelősség mértéke közötti összefüggés (átlagos felelősség eltérése az állításokkal egyetértők és nem egyetértők között)

p=0,000

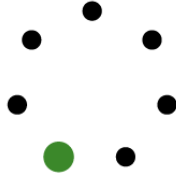
elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Intézet

Támogató: EFOP 3.1.2. - A pedagógusok módszertani felkészítése
a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzése érdekében

Konklúzió

- Azok az iskolák, ahol nagyobb a veszélyeztetett tanulók aránya, nagyobb problémának tartják a lemorzsolódást.
- A pedagógusok úgy érzik, hogy jelentős a hatásuk a lemorzsolódás megakadályozására, de a lemorzsolódókért nem vállalnak felelősséget.
- Nagyobb hatást, felelősséget éreznek azok a pedagógusok, ahol az iskola tanulócentrikusabb, a döntésekben figyelembe veszik a tanár és diák véleményeket.
- A projekt képzései hozzásegíthetnek a probléma felismeréséhez, valamint nagyobb mértékű felelősségvállaláshoz.

elte | ppk

**Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Intézet**

Köszönjük a figyelmet!